

naire partij. Verder publiceerde hij vele boeken en brochures en heeft daarmee ook zijn stempel gedrukt op de gereformeerde theologie.

DE VRIJE UNIVERSITEIT EN HAAR ACHTERBAN

24 Met de Wet op het Hooger Onderwijs van 1876 was de vrijheid van onderwijs, zoals die in Nederland in de grondwet van 1848 was vastgelegd, ook voor de universiteit van kracht geworden. Daardoor werd het mogelijk vrije of particuliere universiteiten te stichten, overigens zonder dat daaraan subsidie was verbonden. Op 5 december 1878 werd door Kuyper en enkele geestverwanten de 'Vereeniging voor Hooger Onderwijs op Gereformeerden Grondslag' (in het vervolg kortweg: de Vereeniging) opgericht met het doel te komen tot de stichting van een Vrije gereformeerde Universiteit, waarmee zij gebruikmaakten van de mogelijkheid die de wet bood.

Juist de stichting van een eigen universiteit paste helemaal in het streven om het orthodoxe geloof in rapport te brengen met een tijd waarin het denken sterk door de wetenschap was gekleurd. De Vrije Universiteit moest het podium worden voor de ontmoeting van het geloof met de moderne wetenschap.

Op 20 oktober 1880 werd ter opening van de Vrije Universiteit een plechtigheid gehouden in de Nieuwe Kerk in Amsterdam. Kuyper zelf werd de eerste rector magnificus en sprak bij deze gelegenheid de inwijdingsrede *Souvereiniteit in eigen kring* uit. Kuyper verdedigde daarin de stichting van een eigen universiteit en zette uiteen wat hem met de Vrije Universiteit voor ogen stond: aan een Vrije Universiteit zou wetenschap beoefend kunnen worden vrij van de onnatuurlijke banden van Staat en Kerk. De wetenschap moest, zo betoogde Kuyper, net als andere levensverbanden, beschouwd worden als 'soverein in eigen kring'; een soevereiniteit die gefundeerd is in God, de Schepper, die aan de verschillende sferen in de maatschappij elk een eigen orde heeft gegeven. Kuyper wilde met zijn Vrije Universiteit de strijd aangaan met het overheersende denkklimaat: 'Het is tegen al wat groot heet, het is tegen een wereld van geleerden, het is tegen heel een eeuw, een eeuw van zoo ontzaglijke bekoring, ingaan en oproeien, wat we met de stichting dezer school bestaan.'⁵

De idealen waren groots, de openingsplechtigheid indrukwekkend,